

Αξιότιμε κ. Λίνα Μενδώνη,

Ἐν δοξολογία πρὸς τὸν ἐν Τριάδι Ἅγιον Θεόν καί μέ ιδιαίτερη χαρά καί ἀπολύτῳ ἱκανοποιήσει σᾶς καλωσορίζω, κυρία Ὑπουργέ, καθὼς καί τὴν ἐκλεκτὴ ὀμήγουρη, εἰς τὰς ἀυλὰς τοῦ Ἱεροῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ Τιμίου Προδρόμου Σύμης, μέ τὴν εὐκαιρία τοῦ χαροποιοῦ γεγονότος τῶν πανηγυρικῶν ἐγκαινίων τοῦ μνημειακοῦ του Κωδωνοστασίου, ἡ ἱστορία τοῦ ὁποίου ἀναφέρει τὰ ἑξῆς:

Τό Μνημεῖο ἐξ ὀλοκλήρου λιθόκτιστο, εἶναι κτίσμα τοῦ ἔτους 1880, ἔχει ὕψος 24 μέτρα καί μέ τὰ ιδιαίτερα δομικά του ὑλικά, ἀποτελεῖ μοναδικό εἶδος ἀρχιτεκτονικῆς μπαρόκ καί σῆμα κατατεθέν τῆς Σύμης, ἀφοῦ δεσπόζει σ' ὄλο τὸν οἰκισμό τοῦ Γιαλοῦ καί εἶναι ὀρατό ἀπό τό λιμάνι της.

Δυστυχῶς, ἀπό τοῦ ἔτους 1933 καί ἐντεῦθεν, λόγω σεισμῶν, ὡς καί πολλῶν ἄλλων φθοροποιῶν παραγόντων, κυρίως δέ τῶν ὑπό τῶν Γερμανῶν καταστροφικῶν βομβαρδισμῶν, τὰ ὑπερκείμενα τμήματα ἀποτελούμενα ἀποκλειστικῶς ἀπό μαρμάρινα στοιχεῖα, κίονες, τόξα καί ἄλλα διακοσμητικὰ μέλη, παρουσίασαν σημαντικὲς μετατοπίσεις πού ὀδήγησαν τελικά στήν ἀπώλεια τῆς κατακόρυφης, μέ συνέπεια νά καταστοῦν ἀσταθῆ μέ μεγάλη ἐπικινδυνότητα.

Ὑπό τίς συνθήκες αὐτές ἦταν πλέον ὀρατός ὁ κίνδυνος πιθανῆς καταρρέυσεως καί προκλήσεως σοβαροῦ ἀτυχήματος, καθ' ὅτι - ὅπως διαπιστώνετε - ἡ θέση τοῦ μνημείου εὐρίσκεται στό κέντρο τοῦ οἰκισμού καί καθημερινά πέριξ αὐτοῦ διέρχονται ἔκαντοντάδες περιόικοι, τουρίστες καί πρό παντός οἱ μικροί μαθητές τοῦ γειτνιαζόντος Δημοτικοῦ «Πετριδεῖου» Σχολείου.

Πρὸς ἀποφυγὴ ἑνός τέτοιου ἀπευκταίου ἐνδεχομένου, καί μέχρι τὴν ἀποκατάσταση τοῦ μνημείου, ἡ τοπική μας Ἐκκλησία συνεργάστηκε μέ τὴν Διεύθυνση Τεχνικῶν Ὑπηρεσιῶν τοῦ Δήμου Σύμης καί τό ἔτος 2014 ἡ ἀρμόδια αὐτῆ Ὑπηρεσία ἐξέδωσε τό ὑπ' ἀριθ. πρωτ. 4777/6-10-2014 «Πρωτόκολλο αὐτοψίας ἐπικίνδυνης οἰκοδομῆς», μέ τό ὁποῖο ἡ κατάσταση τοῦ Κωδωνοστασίου «ἐκρίθη ἐπικίνδυνη ἀπό στατικῆς καί δομικῆς ἀπόψεως καί ἐτοιμόρροπος» καί ὡς ἐκ τούτου ἐλήφθησαν ἄμεσα

μέτρα προστασίας τῶν διερχομένων, μέ κύριο τήν ἀπαγόρευση τῆς περιμετρικῆς διαβάσεως.

Ἐν συνεχείᾳ ἡ καθ' ἡμᾶς Ἰ. Μητρόπολη Σύμης τό ἔτος 2016 ἀνέθεσε στήν Συμαία Πολιτικό Μηχανικό κ. Πηνελόπη Καλαφατᾶ, ἐξειδικευθεῖσα στήν προστασία μνημείων, τήν ἐκπόνηση νέας Στατικῆς καί Ἀρχιτεκτονικῆς Μελέτης ἀποκαταστάσεως καί διασώσεως τοῦ Κωδωνοστασίου. Τό μεγαλύτερο μέρος δαπάνης τῆς μελέτης, ἀνερχομένη σέ 27.000 εὐρώ, κάλυψε μέ δωρεά της τότε πρός τόν Μητροπολιτικό Ἰ. Ναῶ Ἁγίου Ἰωάννου ἡ Ἰ. Μονή Πανορμίτου. Ἡ Μελέτη προωθήθηκε ἀρμοδίως ἀπό τήν Ὑπηρεσία Νεωτέρων Μνημείων & Τεχνικῶν Ἔργων Δωδεκανήσου καί ἐγκρίθηκε ἀπό τό Κεντρικό Ἀρχαιολογικό Συμβούλιο τοῦ Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ τό ἔτος 2017, πλὴν ὅμως καμμία χρηματοδότηση δέν κατέστη ἐφικτή γιά τήν ὑλοποίησή της, παρ' ὅλες τίς προσπάθειες πού κατεβλήθησαν.

Τό κατά πάντα σοβαρό καί ἐπισφαλές αὐτό ζήτημα μᾶς ἀπασχόλησε ἀπό τήν πρώτη στιγμή τῆς ἐνταῦθα ἐγκαταστάσεώς μας ὡς Μητροπολίτου Σύμης τό ἔτος 2018 καί τήν σύν Θεῷ λύση δώσατε ἐσεῖς κ. Ὑπουργέ, ὅταν τόν Σεπτέμβριο τοῦ 2020, ἐπισκεφθήκατε τήν Σύμη, γιά νά ἐγκαινιάσετε τό ἀνακαινισμένο Διαχρονικό Μουσεῖο τῆς Νήσου μας. Ἐνθυμοῦμαι τότε τήν εὐαισθησία μέ τήν ὁποία προσεγγίσατε τό συγκεκριμένο αὐτό πρόβλημα πού σᾶς ἔθεσα, καθ' ὅτι καί μόνη σας διαπιστώσατε «ἰδίους ὄμμασιν» τά λεγόμενά μου.

Τό ἐπόμενο διάστημα οἱ καθοριστικές ἐνέργειες τῆς Ὑμετέρας Ἐντιμότητος ἀπέφεραν καρπούς καί τό μεγαλόπνοο αὐτό ἔργο τιτλοφορούμενο: «Στερέωση καί ἀποκατάσταση Κωδωνοστασίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Ἰωάννου Προδρόμου στή Σύμη», δρομολογήθηκε καί ὑλοποιήθη, κατόπιν τῆς ἀπό 18<sup>ης</sup> Ἀπριλίου 2022 ρηξικελεύθου Ὑμετέρας ἀποφάσεως, μέ Φορέα ὑλοποιήσεώς του τό Τμῆμα Ἔργων τῆς Διευθύνσεως Ἀναστήλωσης Βυζαντινῶν καί Μεταβυζαντινῶν Μνημείων τοῦ Ὑπουργείου Σας, οἱ δέ ἐργασίες διεξήχθησαν μέ ταχεῖς ρυθμούς, πρωτόγνωρους διά τά τοπικά δεδομένα.

Αὐτό ἐν ὀλίγοις εἶναι τό χρονικό τῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ Μνημείου καί ἐξ αὐτοῦ διαφαίνεται ἡ οὐσιαστική σας συμβολή κ.

Υπουργέ στήν ὄλη ἐξέλιξη τοῦ ἔργου. Ἀξιοχρέως λοιπόν σᾶς ἀξίζουν πολλά συγχαρητήρια διά τό ὠραιότατο ἀποτέλεσμα καί τήν περικαλλή εἰκόνα, πού ἐμφανίζει πλέον τό ἱστορικό αὐτό μνημεῖο τῆς Σύμης, καθ' ὅτι ἐπανέκτησε δικαίως «τό πρωτόκτιστον κάλλος του» καί τήν δυνατότητα ἀσφαλοῦς συνέχειάς του στόν χρόνο.

Παράλληλα ἀπευθύνω τόν δίκαιο ἔπαινο καί σέ ὅλους τούς ὑπηρεσιακούς Φορεῖς, τούς Ἐργολάβους, τούς Μηχανικούς, τούς Ἀρχιτέκτονες καί ὅλους ὅσοι ἐργάστηκαν φιλότιμα καί μέ μεθοδικότητα συνέβαλαν στήν ἄρτια καί ὑποδειγματική ὑλοποίηση τοῦ ἔργου. Εὐχαριστῶ καί τά ἄξια στελέχη τῆς ἀρμοδίας Ὑπηρεσίας τοῦ Ὑπουργείου σας, καθ' ὅτι ὡς Μητρόπολη, εἶχαμε πλήρη, γραπτή ἐνημέρωση σέ ὅλα τά ἐπίπεδα καί στάδια τῶν ἐργασιῶν καί τῆς ἐν γένει διαδικασίας.

Ὀφείλω νά ἐπισημάνω, ὅτι τό ἀξιοπρεπέστατο ἀποτέλεσμα πού χαιρόμαστε ὅλοι μας σήμερα, ἔχει κυριολεκτικῶς ἐνθουσιάσει καί ἱκανοποιήσει ὄλη τήν τοπική μας κοινωνία, τούς Ἄρχοντες καί τόν Λαό, ἀλλά καί τούς χιλιάδες ἐπισκέπτες τῆς Νήσου μας, οἱ ὅποιοι ἀντικρῶνουν πλέον ἕνα μοναδικό μνημεῖο, πού οὐσιαστικά ἀνοικοδομήθηκε ὡς ἐπί τό πλεῖστον ἐξ ἀρχῆς μέ ἀξιόπιστα ὑλικά καί σύγχρονες μεθόδους, ὥστε κάθε κίνδυνος ἀπεσοβήθη. Ὡς τό ἐμβληματικότερο οἰκοδόμημα τῆς περιοχῆς, ἀποτελεῖ τό κόσμημα, πλαισιώνει τόν Μητροπολιτικό Ἰ. Ναό, δεσπόζει τοῦ νεοκλασσικοῦ οἰκιστικοῦ πυρῆνα τοῦ Γιαλοῦ τῆς Σύμης καί εἶθε κ. Ὑπουργέ μας νά συμπληρωθεῖ καί ὀλοκληρωθεῖ ὡς φυσική του συνέχεια, μέ τήν ἀνάπλασή του καί τό παρακείμενο παλαιό Ἐκκλησιαστικό Κοιμητήριον, μελέτη τοῦ ὁποίου σᾶς ἔχω προσκομίσει, συμπληρώνοντας ἔτσι μέ τά ἐπιβλητικά κτίρια, τίς ποικίλες χρωματικές ἐναλλαγές καί τίς ἀετωματικές στέγες τό γενικό ἐντυπωσιακό σκηνικό, ἀποκαλύπτοντας τοιουτοτρόπως τήν κορυφαία πολιτιστική ἀνάπτυξη, τήν εὐημερία καί τήν διαχρονική καλαισθησία τῆς Συμαϊκῆς κοινωνίας.

Κυρία Ὑπουργέ,

Ἐσωτερική παρόρμηση, ἀλλά καί προτροπῆ καλῶν φίλων Συμαίων, ἐπιτρέψατέ μου, νά ἐπωφεληθῶ τῆς χαροποιουῦ δι' ὅλους μας παρουσίας σας καί νά ἀναφερθῶ σ' ἕνα σημαντικό

ιστορικό και πνευματικό γεγονός που σημάδεψε την τοπική και ευρύτερα διακτινομένη ιστορία της Νήσου Σύμης, κατά το ζοφερό έτος 1944.

Όταν κατά την λήξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, τα ναζιστικά στρατεύματα αποχωρούσαν από την Σύμη, την αποφράδα εκείνη ημέρα της 24ης Σεπτεμβρίου 1944, οι Γερμανοί ως αντίποινα για την δυναμική αντίσταση των κατοίκων, προέβησαν μεταξύ άλλων και εις την εκ θεμελίων ανατίναξη του αρχαιότερου, κομψότερου και επιβλητικότερου Ί. Ναού της Νήσου, εκείνου της Μεγάλης Παναγίας του Κάστρου, ως και των συναφών αυτής σπουδαίων κτισμάτων. Η δέ ιστορική και καλλιτεχνική αξία του ανατιναχθέντος μνημείου είναι αδύνατον να περιγραφεί, ως επίσης και των πολυαρίθμων εκκλησιαστικών ιερών σκευών και κειμηλίων, τα όποια στην συντριπτική τους πλειοψηφία τότε, εξαερώθησαν και κατεστράφησαν, ή άλλα κατεχώθησαν από τα ερείπια. Αντιπροσωπευτικό δείγμα σήμερα εξ αυτών, αποτελεί ή διασωθείσα μεγάλη Εικόνα της Δευτέρας Παρουσίας, αποδιδόμενη εις τόν ζωγράφο Γεώργιο Κλόντζα (16<sup>ος</sup> αϊ.), που φυλάσσεται εις τόν παρακείμενο Ί. Ναό του Αγίου Γεωργίου, όπου μετεσκήνωσε μετά ταύτα ο ανατιναχθείς Ί. Ναός της Μεγάλης Παναγίας.

Ο καταστραφείς Ί. Ναός είχε μεγάλες διαστάσεις (30X10 μ.) και ο ρυθμός του ήταν Μονόκλιτη Βασιλική. Εύρισκετο δέ θεμελιωμένος πάνω σε ύπερυψωμένο αρχαιοελληνικό θόλο, ο όποιος, κατά την παράδοση, ήταν αφιερωμένος εις την θεά Αθηνά, και εδέσποζε του οικισμού της άνω Χώρας. Έσωτερικώς είχε τριμερή διαίρεση, σε Πρόναο, Κυρίως Ναό και Άγιο Βήμα, με μαρμαροστρωμένα δάπεδα. Ήταν άγιογραφημένος με παλαιές τοιχογραφίες, διέθετε λεπτότατο ξυλόγλυπτο τέμπλο, πλούσιο έξοπλισμό εις άργυρόχρυσά ιερά σκεύη, κανδήλες και όρειχάλκινους πολυελαίους, αλλά και πολύτιμες καμπάνες, που οι εϋήμεροϋντες Συμαίοι ναυτικοί είχαν φέρει από την Ρωσία. Επίσης στό ίδιο κτιριακό συγκρότημα στεγαζόταν τό Παρεκκλήσιον της Υπαπαντής, αλλά και άλλοι βοηθητικοί χώροι, καθώς και αίθουσες διδασκαλίας της πάλαι ποτέ Έλληνικής Σχολής του Κάστρου. Περισσότερες πληροφορίες, ως και αναλυτική περιγραφή του μνημείου δύνασθε να άντλήσετε από την σχετική μελέτη του άειμνήστου Συμαίου κληρικού, Πρωτοπρ. Σωτηρίου Καρανικόλα που θά σᾶς επιδώσω, ο όποιος

εἶχε εὐτυχῶς μελετήσῃ διεξοδικῶς τό κτιριακό συγκρότημα τοῦ Ναοῦ πρό τῆς καταστροφῆς καί εἰς τό πόνημά του αὐτό μέ τρόπο σαφῆ καί ἀντικειμενικό «ἀνασυνθέτει» νοερῶς ὄλο τό μεγαλεῖο καί τήν ἐπιβλητικότητα τοῦ μνημείου.

Ἡ Μεγάλη Παναγιά, ἀναμφίβολα, ἀποτελεῖ σημεῖο ἀναφορᾶς δι' ὅλη τήν Δωδεκάνησο, ὄχι μόνο ὡς ἐπιβλητικό ἐκκλησιαστικό ἀρχιτεκτόνημα, ἀλλά καί γιά τήν κορυφαία της ἀξία ὡς χῶρος καλλιέργειας τῆς Παιδείας καί τῶν Γραμμάτων, ἀφοῦ στούς ἐκεῖ χῶρους τοῦ Ναοῦ λειτούργησε ἡ «Ἑλληνική Σχολή τοῦ Κάστρου», σέ συνέχεια τῆς «Σχολῆς τῆς Ἁγίας Μαρίνης», ὅταν οἱ Ὀθωμανοί κατακτητές ἔκλεισαν ἐκείνη τό 1821, οἱ δέ Γερμανοί κατακτητές τήν ἰσοπέδωσαν. Ἀναφέρεται δέ, ὅτι στήν Σχολή τοῦ Κάστρου φοίτησαν ἑκατοντάδες μαθητές, ὄχι μόνον ἀπό τήν Σύμη, ἀλλά καί ἀπό ὅλα τά νησιά τοῦ Ἀρχιπελάγους, ἀφοῦ σημειωτέον, ἦταν ἐφάμιλλη μέ τίς γνωστές ὀνομαστές Σχολές τῆς ἐποχῆς, τῆς Πατριάδος καί τῶν Κυδωνιῶν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

Ἀγαπητή κ. Ὑπουργέ,

Προσβλέποντας καί πάλιν εἰς τήν Ὑμετέραν πανθομολογουμένως εὐγενῆ εὐαισθησίαν, λυσιτελῆ παρέμβαση καί εὐμενῆ ἀνταπόκριση καί διά τό ὑψίστης ἱστορικῆς σημασίας αὐτό ζήτημα, λαμβάνω τό θάρρος νά Σᾶς παρακαλέσω θερμῶς - ἐπισημαίνων ὅτι οὐδεμία μέχρι σήμερα κίνηση πρός τοῦτο διεπιστώθη καί ὑπ' οὐδενός πρωτοβουλία ἐλήφθη - ὅπως ἐξετάσετε τήν περίπτωση δυνατότητος ἐκπονήσεως κατ' ἀρχήν σχετικῆς μελέτης καί ἀναστηλώσεως τοῦ ἱστορικοῦ τούτου Ναοῦ. Μόλις καί χρειάζεται νά ἀναφέρω ὅτι τοιαύτη κίνηση ἐκ μέρους τοῦ Ὑπουργείου σας θά ἐνθουσιάσει τήν τοπική κοινωνία καί τούς ὅπου γῆς Συμαίους, ἀλλά πλέον τούτου θά ἐγγράψει τό ὄνομά σας μέ χρυσᾶ γράμματα καί στήν ἱστορία τῆς Σύμης. Προσεπιδηλοῦμεν δέ, ὅτι θά εἴμεθα ἀσφαλῶς πάντοτε εἰς τήν διάθεσιν Ὑμῶν διά τά περαιτέρω καί διατελοῦμεν μετ' εὐχαριστιῶν καί διαπύρων εὐχῶν διά δύναμιν καί σθένος εἰς τό βαρυσήμαντον ἔργον Σας, εὐχαριστοῦντες κατά πάντα καί διά πάντα.

Ἀγαπητή κ. Ὑπουργέ,

Κατακλείων, ἐπιτρέψτε μου παρακαλῶ νά σᾶς ἐκφράσω γιά μία ἀκόμη φορά τίς θερμές εὐχαριστίες τῆς τοπικῆς μας Ἐκκλησίας καί ἐμοῦ προσωπικῶς, κατά πάντα καί διά πάντα, προσφέροντάς σας ὡς ἐνθύμιον τήν ἰδιαίτερα φιλοτεχνημένη αὐτή εἰκόνα, ἡ ὁποία εἰκονίζει τόν Τίμιον Πρόδρομον, κάτωθεν αὐτοῦ τό κτιριακό συγκρότημα τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ μετά τοῦ ἀνακαινισμένου Κωδωνοστασίου καί φέρει εἰδική ἀναθηματική ἐπιγραφή, ἀναφερομένη στό πρόσωπό σας καί στό γεγονός τῶν Ἐγκαινίων, ἔχουσα ὡς ἐξῆς:

«Ὁ Μητροπολίτης Σύμης Χρυσόστομος

προσφέρει τήν Ἱεράν ταύτην Εἰκόνα,

ὡς Ἐνθύμιον εὐχαριστίας

τῆ Ὑπουργῶ Πολιτισμοῦ κ. Λίνα Μενδώνη

ἐπί τῆ ἀποπερατώσει τῆς ἀναστηλώσεως τοῦ Καμπαναρίου

τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ἱ. Ναοῦ Τιμίου Προδρόμου Σύμης,

ἐν ἔτει σωτηρίῳ 2026»